

מבעד למסרה

(שטורים בהסתכלות)

הואיל וכך —
מוטב שאספר לכם
רבותי לא על אותו
הענין הלילה אלא
ע"א הבור היתה
והמוצא מאד
שנערך ביום רביעי

זה בנג'העיר ע"י נשים צדקניות שלנו
לטובת „בית התינוקות" והקלוב של הצעיר
רות העבריות בעירנו.

ממילא מובן כי דרכו של ר' עומות
להתכנס אל הגן שלא כדרכו אלא דוקא ררך
הסבכות מאחורי אעפ"י שהקיפוהו חומה
מסביב וממילא מובן שלא הנחתי בו אפילו
פנה אחתי שלא הסתכלתי בה מבעד למסרה
כדי לרעת מכל הנשמע והנעשה מכל רז
ומכל נגלה ולספר לכם אה"כ תלמידי הסקי
רנים הכל בהרחבה מרובי תמיד.

ומה אגיד לכם רבותי? — זה לא
היה בור ולא ירד אלא פשוט חתיכת תערוכה
של זמבלי מלונדון בתוככי ירושלם עיה"ק.
ראשית כל היתה זו עבודה אנגלית אמיתית:
הסדרנים והסדרניות היו אנגלים, המשתתפים
היו אנגלים, התומכת היתה אנגלית-יהודית

בבחינת: הקול קול יעקב וגם הידים העוסקות
והרגלים הרצות של יעקב אפילו
השמים השתתפו בתערוכה זו והתקדו פת-
אום לכבודה. ממש כמו בלונדון. וביחוד
היתה השפה כלה אנגלית. שתי ילדות עבריות
שסבבו בנן למכר פרחים לקהל. נגשו אלינו.
כלומר אלי ובן-לויתו סופר ידוע ואחת מהן
הגישה לנו זר קטן ואמרה: One Piastre!
בלשוננו זאת אומרת: גרוש אחד! ואולם
בכ"ז עלי להודות שהיה תא אחד
(איני זוכר את המספר!) שלא רצו לחלל
בו את הקדש. מסרו את עצמן על קדוש השם
ודברו לא אנגלית חלילה אלא בלשון-הקדש
של תלפיות — רוסי. וכשכתי אל
התה בשלחן הראשון אשר מחוץ לתחום
עברו לפני שתי נשים צעירות ויפות שתי
אחיות מבנות האפרים ה ש ו ל ט ו ת
בשפה העברית ודברו בקול רם. נחשו נא
מה? — צ ר פ ת י ת... רק אחד העסקנים
שהשתדל לדבר עברית בתא הסופרים שש
היה דוקא אמריקני בעל האושפיוני. אעפ"י
שהוא מצטיין יותר בנאומיו האנגלים. ה
רק שפת „האספרנטו". ומכיון שנפתחו ב"ה
שעוריערב לשפה זו בעירנו. אכתב לכם
בקרוב אי"ה את שעורי בלשון ביה"אומית
זו כדי שבינוני כלם ולא יגלו בו הם פנים
שלא כחלכה כידוע...

בקצור. גשיתי ו הקפות בכל הגן
והלכתי לי מתא אל תא מתא-שמע לתא
הוי הסתכלתי מקרוב אל הסחורות וראיתי
רבותי. כפי חלק גדול מהן נתקבץ בבתיים
פרטים בתנועת נדבה. מהמת שאין בירושלים.
כנראה י מקום למכר את הסחבות... (אגב,
נתגלה לפני מין חדש של „אינדוסטריה"
בארצנו וירשמו נא זאת לפניכם היזומתיים"
שלנו! חלק מהסחורות שאנשי ירושלם
התנדבו ונתנו לשמה לטובת הענין וביחוד
הפרויקט הטובה שנשלחה מלונדון או
שנכ"תה על המסום מתוצרת הארץ...
ובשעה שראיתי את הקהל שלנו שהת-
נצל על ה„מציאות" בכל התאים, חשבתי
שכבי כי אך לחנם הוציאו לעז על אנשי
ירושלם שאינם נותנים והסופרים מתאוננים
ע"אד לשוא כי אין קונים אצלנו ספרים ואני
הנבד ראיתי בעיני כי כאן בירושלם קונים
אפילו סמרטוטים ומשלמים בשן יפה דוקא...
— ולמה אכחד? — ראיתי יהודים שאין
הולכים אליהם לקבץ נדבות. לא מפני
עניותם חלילה. אלא מפני שהם התעשרו
כ"כ עד שכבר חדלו פתח נדבות לעניים.
והם היו טעונים ועמוסים בצאתם חבילות
חבילות יותר אפילו מויצמן שלנו...
ואת חטאי אני מזכיר: כשראיתי לפני
את כל המורים הוח ושמעתי סביבי את

ההוראה התכוננת והמורה נא המורה נא
ההמונים והסוחרים רבם ככלם מאהב"י
מגבעות אדומות היו בבלייראה ובבל-ימצא
— כשהם משבדים את לשונם לדבר בשפת
עשרת-השבטים ומשתדלים לעשות כמעשיהם
כפוט-בולי בייס-בול וסת-בול. עלה בלבי
רנע הרהור רע לחשב על ה"סנובזום" שדבקה
אצלנו ר"ל, להקות מעשי אחרים, היום
את פלוני ומסר את אלמוני... ואולם אין
זה פעניני מהמת שאצלנו בא"י שונאים את
הבקר. נכונים לאכילך חיים אם אתה מעין
הסיושלום לזעזע קצת את הביצה שלהם.
העיקר מה שחפצתי לספר לכם הוא
זה: שראיתי מטרונותא אחת יושבת באחד
התאים ולא זזה משם כל הזמן. מתחלה
חשבתי כי העבירו אחד הפסלים מחלון
החנות הגדולה של כהן לראוה בתערוכה
ואולם לסוף נתברר לי כי יושבת היא כאן
ומשגיחה בעינא פקחא על צדקת בתה המור
ברת והיפהפיה... ובעמדי על יד ה"פנורמה"
נראו לפני צעירות אחרות כשהן מחפשות
בידיהן באשפה אחד מתלמידי להש לי כי
אחת מהן אבדה כאן את טבעת-הקדושין
שלה בפונט אחד וגם חצי גרוש נקוב. אחרי
חפזים רבים מצאו ס"ס את המטבע...
וכשנדהקתי למגרש „הכדורים" וראיתי אחד
החיילים המשוחזרים שזרק את כדורו אל

הגני אלא שאצלנו עדיין הכל כנראה בלי
גנ ובלי מחסות...
בפעם השביעית אמר לי בנאון כי לא להנם
אכל שלש שנים „בולריפף" בנדוד האנגלי...
וגם התה היה אנגלי. כלומר: קר, והוגש
לאורחים לא בעידנא-דריתחא הלילה. אלא
מורתה לחצאין ולשליש וסמיד דוקא. ובכ"ז
עשו הנחה של גרוש אחד ודרשו רק ששה
גרושים לכל תה. כנראה מהמת שהצי התה
ירד מן השמים כנשם-נדבות והענות היו
ממש כמן ומעמן כצפיהית כדבש. ובשכר
זה זכינו לראות שם גם קצת מהתערוכה של
צוקרמן: צבעים בחורים ועבים, לבנים כשיד
וורודים, אך לא על חבד ולא על הרז א"י
כי אם על לחיי הצעירות ועל שפתותיהן-
שושנים כחלקן את התה...
ובכ"ז אם תגררו כמו שאומרים הכ-
ריות, את הפקידים האנגלים של נ"י
תמצאו בהם את היהודי והא ראת: החכנות
שלהם לבורי שנעשו ב"ה בהפוזן ביוצאי-
מצרים ראשית כל, סדרו גשם טוב והשמל
כתה קצת כמו ב"ה ב"ה ב"ה ב"ה ב"ה ב"ה
ובשעה שהנציבה הופיעה בגן-העיר,
הופיע לקראתם הפועל כשטיהיו הרטובים
והוררו למשכן אחריו. ההוצה ביפה-שעה
אחת אחרי פו... הם, הנויים היו בודאי עור
שום בור שכזה לשלשה ימים וביחוד בימות
הגשמים, ולא תחת כפת-השמים אלא תחת

דא"י לשמותם ולמלאכתם.
אין מה לדבר זה היה פור יהודי ורק
דבר אחד היה חסר בו כדי שיהיה יהודי-
אמתי וארצי-ישראלי — נאומים אחרים
בשלוש השפות הרשמיות בנהוג... * * *
ומשנה יום-טוב היה לנו יום רביעי
זה באו אלינו שני גדולים — אוסישקין
וליפסקי. זה ממורה וזה ממערב, האחד
ברכבת והשני במכונית. כנראה כדי שלא
להסיג חלילה איש את גבול רעהו.
הדבר הראשון ששאל בדרתנו מהרבת
אל התחנה היה כמובן: „איה עומאועם?"
(עומות). ומיד הושטתי לו „שלוש-עליכם"
רהב והגשתי לו את לחיי לנשיקה. כי במה
גרוע אני למשל מאותו פקיד גבוה ממלון
יוז שהתנפל על צוארו ונשק אותו כעשו
ליעקב?...
ובכ"ז לא יכלתי להבין בשום אפן
כפני מה נאסרה הצגת הפרט „עיר בלי
יהודים" בשני לנובמבר. עד שנפגשתי
ביהודי אחד שספר לי כעאתנו יחד מההצגה
הזו מעשיה קטנה ונאה. ואם תרצו אספרה
גם לכם...
מעשה בשני יהודים שנמנו יחד ברכבת

דא"י לשמותם ולמלאכתם.
מנין יהודי? — שאל האחד.
מהעיר פוטיק אני — ענה השני.
ומנין בבודו? —
מברלין — ענה הראשון.
וכמה תושבים ישנם בפוטיק?
— אלה ענה היהודי השע מאות
דום ומאה נויים.
כמה עוסקים היהודים?
— יהודים עוסקים במסחר.
קצתם כלי-קדש וסתם קבצנים...
וכמה עושים הגויים אצלכם?
— הם חוטבי עצים ושואבי-
ליהודים וגם שבת-גויים.
וכמה תושבים — שאל היהודי הפוטי
קאי — ישנם אצלכם בברלין?
— אצלנו ישנם שלשה מליון תושבים.
כמה יהודים ישנם שם?
— ישנם מאה אלף יהודים ושני מליון
ותשע מאות אלף גויים.
— ולמה דרושים — קרא היהודי
מפותיק בתמהון גדול — למאת אלף יהודים
כליכר הרבה גויים הא?...
עז-מות
נרמם ב"דמוס העברי" ירושלם